1948-5

Laisvoji Lietuva

RAUDONDVARIO TILTAS
per Nevézio upé, graziausias Lietuvoje.

Imp. Universal - Maldonado 811 - Tel. 8 61 13

SKAITYKIT

LAISVOJI LIETUVA

Metams: Urugvajuje $ 2.50
Argentinoje $ 5.00
Siaures Amerikoj $ 2.— doleri

Calle Rio de Janeiro 4001

Cerro. — Montevideo

Cesna Radio

ADOLFAS CESNA

Radijo Technikas
Gamina radio aparatus ir taiso senus, rupestingai ir prieinamomis kainomis. parduoda ir issimokéjimui.

Calle SAN FRUCTUOSO 1827

Montevideo

L I B R E R I A

ESAS

Geriausiu pasauliniu rasytoju knygos.— Ivairus popieriai: kartolinas, celofán ir kt. rasomieji dalykai ir mokyklu reikmenys. — Atvirutes, albumai. Uzsakymus siunciam ir pastu. Priveza tranvijai:
7. 9, 12 ir 61

ARENAL GRANDE 2533
Tel.: 2 72 53 Montevideo

Vienintelis Urugvajuje Lietuviu Mosaiku Ir Baldosu Fabrikas

-Du Draugai-

JULIAUS JAZAUSKO IR DIONISIO MILANO

Rastiné: calle BERNA 2347. Cerro
Fabrikas: calle BULGARIA 4146. Cerro

Daromas visu rúsiu, meniskos ir paprastos mosaikos bei baldosai .Darbas garantuotas. Ekonomiskos kainos. Lietuviams Didelés Nuolaidos
PERSITIKRINKIT

KRAUTUVE-BARAS

VIKTORO KUCIAUSKO

Calle PRUSIA 1851, kampas Bogotá

Telefonas: 22 13 26

Villa del Cerro

Didelis pasirinkimas visu rusiu maisto produktu. — Vietos ir uzsienio gerimai. Kainos ekonomiskos. — Lietuviskas patarnavimas ! Lietuviams nuolaidos.

Bruno Evovlucko ir Alizo Vetos

PIENINE — BAR ALMASENAS

Calle BOGOTA 4151 Esq. BERNA

Telefonas: 22 11 94

Ivairus pieno ir kiti maisto produktai, vietos bei uzsienio gerimai.

Prano Totilo

Bar — Almacen

Calle PORTUGAL 3302. — Cerro

Visu rusiu maisto produktai

Cerros lietuviai daugiausiai cia renkasi.

CINE

SELECTO

Vienintelis lietuvio P. Zukelio kinas Urugvajuje

c. GRECIA 1105-07 Cerro

Tel.: 22 11 25

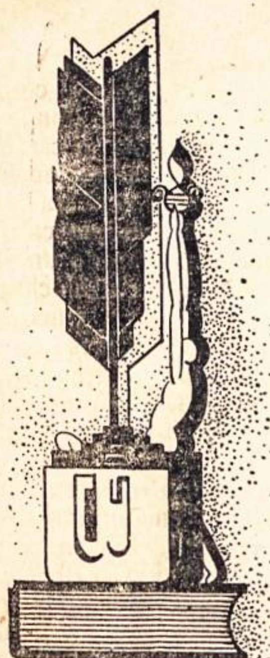
FILMOS:

Visuomet paskutinés laidos, meniskiausios ir aukstos kokybés. Daugumos lietuviu ir kitatauciu gausiai lankomas kino teatras.

Laisvoji Lietuva

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovos - Zurnalas

M. (Año IV.) | Montevideo, Gegužės - Mayo 1948. | Nr. 5 (40)

REVISTA
"LITUANIA LIBRE"

EDITADO POR LA
ASOCIACION CULTURAL
URUGUAY - LITUANIA

Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personería Jurídica en el año 1941

Organo oficial y propiedad intelectual de la misma, impreso en la
IMPRENTA FORTALEZA

Redacción, Administración e Imprenta
Río de Janeiro 4001
CERRO

Redactor Responsable:
JULIAN JAZAUSKAS
Berna 2347 CERRO

Administrador:
Antonio Stendelis

Leidzia
Urugvajaus Lietuviv
Kultūros Draugija.

Redaguoja Redakciné
Komisija

Metiné Prenumerata:

Urugvajuje $ 2.50
Argentinoj $ 5 argen.
J.A.V. ir Europon $ 2
amerikoniški doleriai

LITUANIA LIBRE
Río de Janeiro 4001
Cerro, Montevideo,
Rep. O. del Uruguay.

La Nueva Queja Lituana Ante La NU.

El Comité Supremo de Liberación de Lituania, que ejerce las funciones del gobierno provisional lituano en el exilio, farmado por representantes de todos los partidos políticos de Lituania, por intermedio del ministro plenipotenciario de Lituania en Wáshington, ha presentado a la secretaria de las Naciones Unidas una queja, en la cual basándose en hechos concretos, acusa a los Soviets de desbocado terrorismo, manifestando lo que sigue:

«Tenemos el honor de atraer nuevamente vuestra atención sobre los hechos que demuestran que el gobierno de la Unión Soviética no sólo no ha suspendido las persecuciones ni el aniquilamiento de los deportados, sino que continúa sus persecuciones de una manera más activa, privando a los lituanos no sólo de las libertades individuales, sino todavía del derecho de vivir en su propio país, y, en general, del derecho de vivir.

La exterminación del pueblo en el territorio de Lituania ocupada por la Unión Soviética, sigue por intermedio de los arrestos, de la deportación de los habitantes autóctonos reemplazándolos con habitantes traídos de Rusia. Las deportaciones alcanzan a todos los ambientes: el obrero, el campesino y el intelectual.

En casi todas las aldeas pueden verse casas con puertas y ventanas clavadas, cuyos propietarios están deportados, o se fugaron, o se encuentran encarcelados.

Con el fin de aterrorizar y despojar al pueblo, ha sido creada una policía especial «istrebiteli», la que ha sido facultada para procurarse su sustento con lo robado a los habitantes.

En los ultimos tiempos, la ola de arrestos tocó especialmente al clero. El 19 de febrero de 1946, S. E. R. Mons. V. Borisevičius, obispo de Telšiai, ha sido arrestado y condenado a muerte y, a mediados de diciembre del mismo año, lo ha sido su suplente S.E.R. Mons. Ramanauskas. En la misma época ha sido deportado S.E. R. Mons. T. Matulionis, obispo de Kaišiadorys, quien durante 12 años, desde 1920 a 1932, permaneció encerrado en las cárceles soviéticas y a quien la Gestapo, a su vez, amenazó repetidamente con internarlo en un campo de concentración. Los colaboradores más íntimos de los obispos, los prelados Labukas, Pukys, Olšauskas y otros, fueron arrestados al mismo tiempo. Para comprender mejor la extención de los arrestos, bastaría mencionar la ciudad Kaunas, donde se encuentran 12 iglesias y de donde, hasta principios del año 1947, han sido deportados los sacerdotes cuya nómina sigue: el canónigo Mieleška, cura párroco de la parroquia de los Carmelítos; el sacerdote Dagilis, párroco de Vilijampolé; el sacerdote Fabijauskas, luego el sacerdote Bubnys, de la parroquia de la iglesia de la Resurrección; los padres salesianos Gustas y Paukštys, de la iglesia Castrense; los prorrectores del Seminario, el canónigo Rauda, después el sacerdote Kuzmickas, el R. P. Biliūnas S. J., de la iglesia de los Jesuítas, y el sacerdote A. Zelvys, de la parroquia de San Antonio, quien pudo ponerse a salvo. De las parroquias provincianas han sido deportados los siguientes sacerdotes: el canónigo Janulaitis, Adomaitis, Cimelis, Gaižutis, Grigaitis, Ylius, Meldažis, Nagulevičius, Sauklys, Sliumpa, Vaišnora y otros; en

(V. pag. siguiente.)

total unos 70 sacerdotes. A consecuencia de esas persecuciones, 150 sacerdotes fueron obligados a esconderse.

La ola de arrestos alcanzó también al cuerpo de profesores universitarios, profesores de liceo y escritores. De Kaunas solamente, tenemos conocimiento de la deportación de los profesores T. Petkevičius, F. Kemešis, J. Keliuotis, Dambrauskas y de los escritores K. Jakubėnas, K. Boruta y Lukauskaitė.

De acuerdo a informes en nuestro poder, encarcélense mensualmente de 2000 a 3000 personas, las que en su mayoría son condenados sin previo juicio, a 6, 8 y 10 años de prisión y deportadas a Rusia. Entre ellas se encuentra un diez por ciento de intelectuales.

La desesperada situación de los deportados, que en los campos de concentración de Rusia son obligados a realizar trabajos forzados, ha sido muy a menudo expuesta en los escritos de aquellos que han vivido en dichos campos. Los testimonios reunidos por nosotros, corroboran sus declaraciones y las complementan con hechos concretos.

Una persona que ha estado durante 19 meses en Vorkuta y trabajó en las minas de carbon, ha declarado:

— En cada nuevo grupo de gente traída a este campo, por donde pasaron millares de condenados, muere en los primeros meses del 50 al 60 % de los deportados; ellos no pueden soportar el frío. carecen de guantes y ropas abrigadas, pues todo les ha sido quitado durante el viaje. —

El mismo testigo, en su calidad de médico, se encontraba en una situación privilegiada. Recibía una comida mejor y estaba exento de trabajo. Pero, no obstante, a su regreso ha sufrido como consecuencia del hambre.

En el mismo campo se encuentra el sr. Petras Klimas, ex enviado extraordinario y ministro plenipotenciario de Lituania en Francia, Bélgica, España, Luxenburgo y Portugal, quien está gravemente enfermo y, habiendo estado encarcelado durante largos meses en las prisiones de la Gestapo en Francia y Alemania, ha sido arrestado y deportado por los rusos, cuando Lituania fué ocupada por los Soviets en 1944.

Otro deportado, que ha estado en Kraslag, cerca de la estación ferroviaria Reschoty en la región de Niznenskoje, ha declarado:

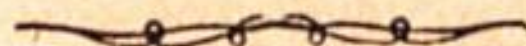
— Cuando llegamos a este infierno, se nos quitó todo lo que era posible llevarse. Vestidos de harapos, en seguida nos dividieron en brigadas y así empezó para nosotros a cumplirse la sentencia de morir de hambre. Debíamos trabajar duramente durante las tempestades glaciales. Empezábamos el trabajo en la obscuridad y lo terminábamos en las tinieblas. Se procedía a la colocación de una nueva línea férrea y nosotros debiamos preparar la madera necesaria para la construcción de esta linea. Nuestro alimento diario consistía siempre de la misma sopa, hecha con papas congeladas y podridas y cocidas en agua, donde se metía un poco de avena. No había ni carne ni grasa. Diariamente recibíamos 400 gramos de pan de una calidad malísima. Y esto era todo. Debíamos acostarnos en barracas sin calefacción, sin colchón, sin frazadas. Pasado un tiempo, los infortunados empezaban a hincharse, formándose en su cuerpo llagas. La muerte se llevaba muchas victimas. Ya en el mes de octubre de 1941, la mortandad era grande y el mes de diciembre, de 20 a 30 personas fallecían cada día. El frío alcanzaba a 50 grados centigrados bajo cero. Todas las mañanas, entre los camaradas de infortunio que se acostaban de noche apretujados, encontrábamos a algunos muertos y congelados. Era inposible enterrar sus cuerpos, pues la tierra estaba profundamente congelada. Los cadáveres eran amontonados en un rincón del campo. Todas las noches, al regresar del trabajo. los vivientes traían sus camaradas muertos durante el día. Tadas las mañanas y todas las noches, sucedíase el mismo cuadro. No teníamos asistencia médica alguna, sin la cual es imposible pasar en esas condiciones en que viviamos.

Jamás persona alguna ha hecho la menor encuesta en esa verdadera usina de muerte, para saber si había razones para tales deportaciones. —

A consecuencia de tales condiciones inhumanas, han muerto en el destierro el ex prezidente de la República A. Stulginskis; el ex ministro de Relaciones Exteriores, J. Urbšys y su esposa; los ministros: A. Endziulaitis, Starkus, A. Tamošaitis y Zilinskas. Estos son sólo algunos pocos nombres, entre millares de otros ciudadanos lituanos conocidos o desconocidos.

Los continuos arrestos de habitantes lituanos y su aniquilamento en las lejanas regiones de Rusia, en los campos de trabajos forzados y en las prisiones, amenazan exterminar totalmente a la nación lituana que, durante la segunda guerra mundial y las ocupaciones que la seguían, mermó en más de medio millón del total de su población, lo que significa el 20 % de su caudal humano. La tolerancia de tal exterminación o la exterminación misma del pueblo, que no es sino victima inocente del Pacto de Agresión de Alemania y la URSS, no puede ser compatible ni con las más elementales leyes de la humanidad, ni con los principios sustentados en las Cartas, que la Organización de las Naciones Unidas tiene por fin defender y aplicar.»

Dr. R. T.

KALBA

Ponios L. Graužinienės, pasakyta

MOTINOS DIENĄ minint Urugvajuje

sekmadienį, gegužės mėn. 9 d. 1948 mt

Labai nelengva paskirtis teko pasaulyje motinoms. Visi žinome, kiek jos privargsta, kiek sveikatos išaikvoja, kiek ašarų išlieja, iki išaugina vaikus, o ir išauginusios dažnai jais ir vėl rūpinasi, jų likimu sielojasi, jiems visokiariopai padeda. Net nedėkingas ir savo motiną apleidęs vaikas randa jos širdyje vietos, nelaimingas ir visų apleistas jos globą, o netgi didžiausias nusikaltėlis, kuri visi pasmerkė, pas savo motiną gali rasti atleidimą ir ji jo niekados neatstums. Motina tai tikriausias ir ištikimiausias draugas ir jos meilei nėra ribų.

Tiesa šiais visuotino sužvėrėjimo ir žmonijos išsigimimo laikais atsiranda motinų, kurioms jų vaikai visai nerūpi, kurių išbujojęs egoizmas viršyja įgimtą motinos meilę savo kūdikiui. Tokios moters nevertos yra motinos vardo ir apie jas nekalbėsime.

Lietuvė moteris visuomet buvo pavyzdinga motina. Jos dėka mūsų tauta, ilgus amžius svetimųjų priespaudą kentusi, nepalūžo, neišnyko. Jos kurstoma Tėvynės meilė neišblėso. Jos auklėjami vaikai išaugo didvyriais, kurie nedvejodami liejo savo kraują už Tėvynę. Lietuvė motina išaugino mūsų didžiuosius atgimimo pranašus, kaip Basanavičius, Kudirka, Maironis, Vaižgantas..., ji išaugino ir visą naująją patriotų kartą, kuri atstatė ir sutvarkė nepriklausomą mūsų valstybę. Jos skiepijami dorovės ir tvarkingumo dėsniai vyravo visoje mūsų santvarkoje ir jos darbštumą bei pasiaukojimą paveldėjo mūsų valdžios pareigūnai. Todėl taip trumpu palyginamai nepriklausomybės laikotarpiu Lietuva spėjo pasiekti aukšto kultūrinio lygio ir didelės materialės gerovės.

Deja, karas ir pakartotinos okupacijos visa tai sugriovė, sunaikino... Ir vėl prasidėjo naujos lietuvės motinos kančios, kančios, kokių ji net žiauriaisiais caro priespaudos bei baudžiavos laikais nepatyrė. Krauju ir ašaromis plūsta jau kelinti metai mūsų žemė ir skausmu plyšta lietuvės motinos širdis, matant, kaip vienas po kito jos vaikai žūsta, kaip žiaurus bolševikas plėšte išplėšia juos iš gimtojo krašto ir veža į šaltąjį Sibirą, kaip kiti jos vaikai visa palikę bėga į Vakarus ir apie juos dažnai nei sužinoti negali, ar tebegyvi jie, ar pavyko jiems išlikti baisiame karo sukuryje...

Bet ji pati, ta mūsų lietuvė motina tebebudi Lietuvos sargyboje, tebesaugo giliai skrynioje paslėpusi, šilkinę trispalvę mūsų vėliavą. Ir kad ir viena pati pasiliko, kad ir visi jos vaikai išsiskirstė po pasaulį, ji nenusimena, nes tvirtai tiki susilaukti tos valandos, kada vėl visi jie galės sugrįžti gimtojon pastogėn. Ir iki nors viena lietuvė motina bus išlikusi, iki nesunaikins žiaurieji Maskvos budeliai, Lietuva bus gyva. Susirinks vieną dieną vaikai, visi, kurie bus gyvi išlikę, ir iš šaltojo Sibiro, ir iš turtingosios Amerikos, ir iš tolimosios Australijos, iš visų pasaulio pakraščių... Skubės jie visi namo, nes žinos, kad ten laukia mylima sena močiutė, nes žino, kad savo grįžimu jie atneš jai didžiausią laimę ir geriausį atpildą už visas jos iškentėtas kančias, visus jos pakeltus vargus. Sugrįš jie, kad vėl atkurti, atstatyti nepriklausomą Lietuvą, kad užgydyti jos didžias žaizdas.

—

Dabar dar keli žodžiai apie mūsų motinas emigracijoje ir apie jų pareigas.

Daugelis mūsų išvykome iš Lietuvos palikę tenai savo motinėles. Jos mus skaudančia širdimi išlydėjo, kryžiumi palaimino sakydamos: «Važiuok ieškoti laimės vaikeli, bet grįšk, aš labai lauksiu tavęs». Kai kas grįžo, bet daugu ma čia pasiliko: kitas daugiau susitaupyti norėjo, kitas gerai susitvarkė, priprato, šeimą sukūrė, daugeliui karas ir dabartinė okupacija sutrugdė. Bet kuone kiekvieno lietuvio širdies gilumoje pasiliko troškimas nors senatvėje kada nors pamatyti gimtąjį kraštą, bent numirti sugrįžti tenai. O ypatingai ilgisi tie, kurių motynėlės tebegyvos, tebelaukia jų. Ir svajoja jie grįšti patys ir parsivežti savo šeimą, vaikučius.

Ar pagalvoja lietuviai tėvai, o ypač lietuvės motinos, kokios yra jų pareigos savo vaikų atžvilgiu?

Pirmoji ir svarbiausia lietuvės motinos pareiga yra išauklėti savo vaikus tikrais lietuviais. Tam gi, kad jie išaugtų lietuviais, pirmučiausia turi mokėti gražiai lietuviškai kalbėti. Ir čia mūsų kolonijoje, deja, matome labai liūdną reiškinį — jaunimas, o ypač mažieji čiagimiai lietuviukai beveik nebemoka lietuviškai kalbėti, o jei kuris ir kiek prabila, tai tokiu akcentu, kad net baisu klausytis. Atrodo, kad tai yra nepaprastai sunku mūsų žmonėms ir jeigu išgirstama vaiką lietuviškai kalbant, stebisi tuo visi ir skaito nepaprastu tėvų nuopelnu. Kodėl taip yra ir kodėl mūsų motinos nuo pat mažens kalbina savo kūdikius svetima kalba, pačios jos dažnai gerai nemokėdamos. Gal mano, kad didelį nuopelną savo vaikų atžvilgiu turės, ispaniškai juos išmokiusios? Čia jos klysta, nes tos kalbos jie net perdaug gerai turi progos išmokti ir su draugais žaisdami ir paskui mokyklą lankydami. Svarbiausia, man rodos, to priežastis, tai mūsų motinų nesusipratimas ir apsileidimas. Reikia tik truputį tvirtesnės valios ir noro, reikia tik griežtai reikalauti namie, prie stalo iš vaikų lietuvių kalbos vartojimo ir jie nejučiomis prie tos tvarkos pripras ir savo kalbą gerai mokės. Reikia jiems paaiškinti, kad

(versti)

mūsų kalba yra nei kiek neprastesnė už kitas kalbas, o priešingai, yra viena gražiausių ir tur tingiausių bei seniausių kalbų pasaulyje, kad ją studijuoja visokie mokslininkai, ja gėrisi svetimtaučiai. Zinokit, kad didelę skriaudą savo vaikams darote jų savo gimtosios kalbos neišmokydami. Ir kada nors, užaugę, jie jums tai išmetinės, nes tada daug sunkiau bus tai padaryti. Bet kurios naujos kalbos mokėjimas praturtina žmogų, kartais daug pinigų žmonės išleidžia kalbų besimokydami. Kai kas pasakys, kad lietuvių kalba mažai kur yra reikalinga, geriau jau anglų ar prancūzų kalbos tesimoko. Ar gi jie mano, kad lietuvių kalbos mokėjimas su trugdys kitos kalbos išmokti? Yra žmonių ne tik keletą bet net keliolika kalbų puikiai mokan čių ir vaiko amžiuje lengviausia jų išmokti. Ir dargi yra patirta, kad keletą kalbų mokantis žmogus žymiai greičiau naują kalbą išmoksta, negu tas, kurs vieną kalbą temoka.

Čia reikia imti pavyzdžiu Siaurės Amerikos lietuvius, kurie sugebėjo savo jaunąją kartą taip išauklėti, kad iš jos kilo ir Darius su Girėnu ir Vaitkus ir daugelis kitų šaunių patriotų, kurių dažnas nei Lietuvos nematęs ne tik lietuviškai puikiai kalba, bet ir Jos garbei dideliems žygiams ryžtis neabejoja.

Turime ir čia pat Urugvajuje gražių pavyzdžių, gražiai lietuviškai kalbančio, patriotinio jaunimo. Kad ir šiandieninę šventę suruošu sius vytiečius, kuriais visa kolonija gali didžiuotis. Turime pavyzdingų motinų ir jomis reikia visiems sekti. Turime pagalios gražų reiškinį, tai lietuviška mokykla, kuri jau antri metai veikia ir kurion kas kart daugiau lankosi vaikučių norinčių savo kalbos geriau pramokti. Tik kad ta mokykla galėtų duoti tikros vaikams naudos, reikia, kad ir tėvai, o ypač motinos padėtų, kad jos jaustų savo pareigą išmokyti ne tik kalbos, bet ir įskiepyti savo vaikams tikrą lietuvišką dvasią Lietuvos, tos tolimos ir taip dabar vargstančios Tėvynės meilę. Tik tada jos bus atlikusios savo pareigą, tik tada jos galės išauklėti tokius didvyrius, kuriais didžiuosis ne tik jos pačios, ne tik Urugvajaus lietuvių kolonija, bet ir visa tauta. Ir tik tada galėsime pasakyti: — garbė lietuvei motinai emigracijoje, ji taip pat padėjo išsaugoti Lietuvą gyvą!

Baigdama negaliu nepaminėti ir lietuvės tremtinės motinos vargų. Tremtiniai skiriasi nuo emigrantų tuo, kad jie ne savo noru, ne laisva valia apleido Tėvynę, o kitų žmonių arba žiaurių aplinkybių priversti. Jų tarpe yra ir daug motinų su mažesniais ir didesniais vaikais ir tų vaikų daug, jų apie 14 tūkstančių priskaitoma. Daug apie jų vargus nepasakosiu. Visi apie juos žinome: stoka drabužių ir ypač maisto visur tebėra žiauriai jaučiama, nes ne žiūrint iš užjūrio teikiamos pagalbos, Europa pati negali pakankamai pagaminti, ypač kad pati derlingoji jos dalis yra už geležinės uždangos ir vieni bolševikai tuo derliumi naudojasi.

Čia tik norėčiau priminti apie tuos mūsų tremtinių vargus, o ypač apie tą didelį tremtinės motinos rūpesnį, kade ji savo mažyčiams neturi sotaus maisto, neturi šilto drabužio. Ir norėčiau prašyti, kad ir šiais metais neužmirštumėt jų, atjaustumėt jų vargus ir panašiai, kaip pernai, pasidarbuoti jų labui. Tad šia proga, ypatingai lietuvaites kviečiu tęsti šį sekmingai pradėtą darbą, visus kitus gi neatsisakyti paremti bent savo aukomis.

* *

V y d ū n a s

Kovo mėn. 22 d. š. m. didžiajam mūsų tautos rašytojui, filosofui ir lietuviškos sąmonės ugdytojui Dr. Viliui Storastai - Vydūnui sukako 80 metų amžiaus. Viso pasaulio lietuviai, šią garbingą sukaktį tinkamai pažymėjo, bet įspūdingiausiai ją minėjo lietuviai tremtiniai rašytojai Augsdorfe Vokietijoje, kur dalyvavo ir pats Vydūnas.

Labai daug tektų rašyti, kad nors trumpai suminėjus kiek daug yra nusipelnęs Vydūnas mūsų tautai. Parašydamas milžinišką misterinę dramą «Amžinoji Ugnis», jis tikrai atgaivino lietuvišką ugnį tautoje, o ypatingai engtoje ir germanizuotoj Mažojoj Lietuvoj. Jo skaidri, giliu žmoniškumu ir dieviška grožimi spindanti kūryba gaivino ir dabar gaivina maskolių žudomą mūsų tautą.

Pasaulį Vidūnas šiaip vaizduoja:

— Jeigu žmoguje dar neviešpatauja žmoniškumo pradas, jis liekasi pažmoniškumo jėgų žaislas. O rodosi ir menkiausias žmogus kartais ilgisi būti Amžinosios Meilės tarnyboj. Bet kurs numano ką tai reiškia, linki visiems žmonėms visai sąmoningai joje gyventi ir iš jos veikti.

VYTIES

pirmininko Petro Markevičiaus kalba, pasakyta MOTINOS DIENOS minėjimą atidarant sekmadienį, gegužės mėn. 9 d. 1948 mt.

Gerbiamos Ponios ir Ponai!

Turiu didelę garbę, Urugvajaus Jaunalietuvių Draugijos Vytis vardu, atidaryti šio visiems mums labai garbingo minėjimo programą ir pareikšti mūsų jaunalietuvišką padėką, taip skaitlingai susirinkusiems «Motinos Dieną», tiksliau pasakius, kiekvienas savo motiną pagerbti.

Visi mes savo motinas ypatingai mylime, gerbiam ir branginam, nes esame patyrę, kad tikroji meilė, atjautimas ir didžiausias pasiaukojimas tik motinos asmenyje randamas. Taigi suprantama, kad dvasiniai sveikam žmogui žodis Motina yra už viską brangesnis pasaulyj. Gal todėl motinos garbei krikščioniškos tautos ir parinko gegužės méuesį, tą Europoje ir kituose žemynuose žydrios saulės šviesos bei gėlių mėnesį.

Pavergtoj mūsų Tėvynėj, gegužės mėnuo taip pat paskirtas ne vien mūsų motinų, bet ir viso krikščioniškojo pasaulio Motinos Marijos garbei. Laisvojoj Lietuvoj ir miestuos ir žaliuojančių kaimų seklyčiose bei klėtyse, prie gėlėmis papuošto Marijos paveikslo, po sunkaus dienos darbo rinkosi visi lietuviai ir karštoje maldoje prašė Pasulio Motinos užtarimo savo šeimai ir savo tautai.

Minėdami šiandieną taip toli nuo kankinamos Tėvynės Motinos Dieną čionai ir besidžiaugdami savo gyvomis motinomis, prisimin kime ir Lietuvoje pavergtas, karo audros bei okupantų nužudytas ir neapsakomam skausme nešančias okupacijos kryžių lietuves motinas.

Prašau čia susirinkusius, pagerbimui mirusių ir nužudytų lietuvių motinų, atsistoti minutei susikaupimo ir prisiminimo.

Labai ačiu, prašau gerbemuosius sėsti.

Baigdamas šiuos savo kelis žodžiua, aš visų savo bendraminčių vardu, noriu pareikšti vytietišką dėku mūsų mielosioms mamytėms, kurios ne tik mus gražiai augino, bet įkvėpė Dievo tiesų gerbimą ir Motinos Lietuvos meilę. Mes vytiečiai, besilaikydami švento mums mūsų motinų paliepimo, esame ir būsime vytiečiai ir šiandieną čia susirinkom jas pagerbti, kaip jų dėkingi vaikai, jų taip garbingos gimtosios žemės mylėtojai ir tikri lietuviai.

Tegyvuoja ilgus metus mūsų mielosios motynėlės!

Lai greičiau numeta vergijos pančius mûsų visų bendra Motina Lietuva!

Dabar mes ptadedam šios dienos proggramą, kurią maloniai prašau išklausyti.

* * *

Dailininkas J. Rimša

Vienas iš žymiausių dailininkų Pietų Amerikoj, buvęs Bolivijos Meno Akademijos Direktorius, kurio pasirūpinimu į Boliviją atvyko buvę tremtyje jo artimieji giminiečiai: tėvai, brolis, sesutės ir švogeris. Dailininko artimieji buvo sustoję Montevideo ir ta proga aplankė Lietuvos Pasiuntinybę ir «Laisvosios Lietuvos» redakciją. Kadangi tą dieną Kultūros Draugijoje buvo minima Motinos Diena, tai dailininko švogeris p. J. Pronskūnas tarė iš scenos žodį ir išsamiai atsakė publikai į daug klausimų. Tą patį vakarą, per Argentiną jie išvyko į Boliviją nuolatiniam apsigyvenimui.

NAUJAS BOLŠEVIKU SIAUTĖJIMAS PAVERGTOJE LIETUVOJE

Vokietijoj ir Skandinavijoj gautos autentiškos žinios sako, kad nuo gruodžio mėn. 28 d. 1947 mt. raudonieji barbarai vėl pradėjo masinį lietuvių trėmimą į Sibirą, kuris toli pralenkiąs 1941 mt. trėmimą. Dabar suimamos nak timis ištisos šeimos su mažais kūdikiais bei seneliais ir tuoj pat užkaltuose vagonuose išvežamos. Ligoniai žudomi vietoje. Baisūs vaizdai gaubia nelaimingą Lietuvą ir beviltiškoj nuotaikoj merdi likusioji tauta Visame krašte siau čia mongoliški «istrebitelių» būriai. Lietuviai ko misarai yra enkavedistų priežiūroj ir niekas jų balso negirdi. Daug neseniai buvusių aktyvių komunistų, nebepakeldami klaikaus teroro ir žiauraus tautos naikinimo bėga į miškus ir dedasi prie desperatiškai kovojančių partizanų.

Lietuva

TAUTIEČIAI —— TAUTIETĖS!!!

Pamatykite L i e t u v ą ir Sušelpsit Lietuvių Tremtinių Vaikučius.

Š. m. birželio mėn. 21 d. 21 val. pp. Žukeliams maloniai sutikus, ju kine — SELECTO — c. G r e c i a 4207 įvyks nepaprastai įdomus kino seansas, kurį kiekvienas Urugvajaus lietuvis turi pamatyti. Bus rodomos filmos:

I.
«Una novia en apuros» con Pedro Quartucci.

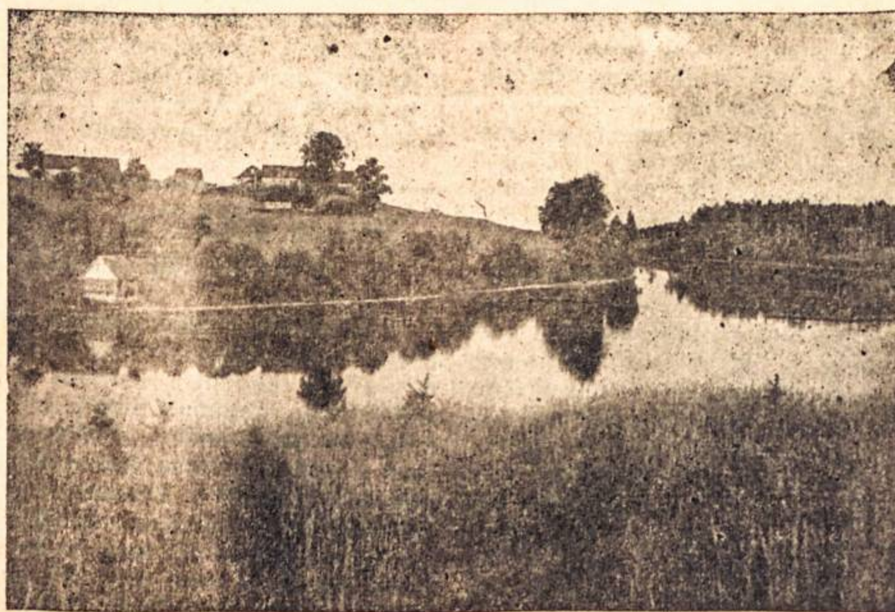
II.
«L I E T U V A», p. J. Gilvydžio maloniai paskolinta ir Urugvajuje dar nematyta, iš prieškarinio Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo didelė filma. Visi pamatykime buvusią laimingą Lietuvą.

III.
«Donde mueren las palabras» con Enrique Muño.

Bilietus išanksto prašoma įsigyti, nes taisbus vienintelis Urugvajuje seansas. Bilietai gaunami: «Selecto» kasoje, U. L. Kultūros Draugijoje ir pas visas U. Lietuvaičių Tremtinių Vaikams Globoti Draugijos nares.

Kaina tik 50 ct.

Lietuvio patrioto didžiausia pareiga, tai remti lietuvių tremtinių vaikučius, nes jie yra būsimos laisvos Tėvynės ateitis.

Nepriklausomos Lietuvos ūkininko soeyba Dubysos krantuose. Lietuvos ūkius, laukų darbus, dainas, sportą ir visą mūsų kraštą pamatysime filmoj Lietuva.

PAVERGTOJE LIETUVOJE
(LAIC)

Komunistinė «Tiesa» 117 nr. rašo, kad Vilniaus centre jau keli mėnesiai esąs netaisomas vandentekis, o gatvėse šiukšlių jau net kalnai susirinkę. Pats Vilnius padalytas į 4 rajonus, bet nei vienam rajonui neduotas lietuviškas vardas. Jie vadinasi: Lenino, Stalino, garsiojo budelio Džeržinskio ir Sovietski. Visose įstaigose ir mokyklose privaloma rusiškai kalbėti. Miesto rajonų faktinieji viešpačiai yra šie rusai: Matulenko, Pomorcev, Siliajev ir Semionov. Pats Paleckis niekur neišleidžiamas iš Verkių rūmų ir daro vertimus iš rusų į lietuvių kalbą enkavedistų rašinius propagandai, kuriuos pasirašyti įsako lietuviams komisarams.

KAIME SKURDAS, MIESTE BADAS

Likę dar Lietuvos ūkininkai smaugiami didelėmis duoklėmis ir aukštais mokesčiais. O kai žmonių kaimuose mažai beliko, tai ištisi žemės plotai dirvonuoja niekeno nedirbami. Visi ūkininkai verčiami dėtis į kolchozus ir virsti valdžios dvarų baudžiauninkais.

Kai kaimas skursta, tai miestas badauja. Maisto produktų gaunama pagal korteles tik tiek, kad visi formaliai badauja. Juodojoj rinkoj kainos pasakiškai aukštos. Pažymėtina, kad juodąją rinką bolševikai leidžia ir joje spekuliuoja patys komisarai. Toji spekuliacija iš liaudies bado, komisarams duoda milžinišką pelną. Pavyzdžiui valdžios nustatyta kaina lašinių svaras kaštuoja 10 rublių, o juodojoj rinkoj 250 rublių. Ir taip visi produktai. Paprasta rūbų ellutė 3000 rublių. Darbininkas gi į dieną uždirba nuo 15 iki 20 rublių.

SŪNŪS IS POSŪNIAI

Nuo 1945 metų visi Lietuvos gyventojai yra suregistruoti ir jiems išduoti maskoliški pasai. Jie yra raudonos ir žalios spalvos. Raudonos spalvos pasus gavo komunistai, šnipai, atvežti į lietuvių ūkius ir valdininkai rusai, o visi lietuviai gyventojai žalios spalvos. Visi gavę žalios spalvos pasus yra beteisiai ir skaitomi žemesniais už komunistus.

VA, KAS DABAR LIETUVĄ VALDO

Nors pamažu ir gana atsargiai, bet planingai visų rangų lietuviai komisarai išstumiami iš vietų ir buk tai keliami į «broliškas respublikas», o jų vietas užima rusai ir žydai. Kas labai charakteringa, tai kad daugeliui tokių rusų ir žydų duodamos lietuviškos pavardės. Pavyzdžiui komisaras žydas Grosman, pavadintas Didžiulis, kitas žydas Lifšic Antanaitis. Teisingumo komisaras Chaim Aizen, sveikatos Michelmacher. Garsusis budelis, vidaus reikalų komisaras rusas Bastušev pavadintas Bartašiūnu. Lietuvos Radiofono viršininkė žydė Bordon, Literatūros leidyklos direktorė yra Judita Komod, o vyriausia redaktorė Dveira Berzak. Vyriausias «Tiesos» redaktorius H. Ziman, «Eltos» direktorius Leiba Sans.

Kai žmogus skaitai komunistų «Tiesą», tai gauni baisų įspūdį, kad Lietuvoje nebėra lietuvių, nes visas, net ir nereikšmingas vietas užima tik rusai ir žydai, o lietuviai paversti beteisiais vergais. Bet kodėl tyli lietuviai komunistai? Ar jie mano, kad arklavagis burliokas ar sukčius žydas už lietuvi gudresnis ir jį gali apšviesti. Sakot, kad dabar Lietuva «laisva», tai kur gi tos «išlaisvintos» Lietuvos lietuviai? Kodėl visas vietas užima tik rusai, žydai ir mongolai?

PROPAGANDA IR PROPAGANDA

Lietuvos miestuose ir kaimuose dar tebe stūkso griuvėsiai, Vedama tik didelė propaganda užsieny, o Lietuvoj nieko nedaroma miestams ir sodyboms atstatyti. Trukumas statybinės medžiagos ir ypač žmonių neapsakomai didelis, nes rusai visus lietuvius vyrus nuo 15 iki 50 metų vienus nužudė, kitus ištrėmė Sibiran, kiti slapstose miškuose pas partizanus.

Amerikos žurnalistai pravažiuodami Lietuvą daugelyje vietų matė, kaip 4 seneliai su virvėmis traukė arklą, o penktas arė. Daugelyje vietų arė karvėmis, bet milžiniški laukų plotai dirvonavo nepajudinti.

NELEGALŪS LAIKRAŠČIAI LIETUVOJE

Danijos katalikų laikraštis «Sankt Wilhelms Sogneblat» 12 nr., straipsnyje «Lietuva — kankinių šalis», apžvelgia buvusias bolševikų ir nacių okupacijas, per kurias buvo išžudyta ir ištremta Sibiran pasibaisėtina skaitlinė lietuvių ir remdamasis per Lenkijos katalikus gautomis žiniomis praneša, kad šiuo laiku Lietuvoje eina 8 nelegalūs laikraščiai, leidžiami lietuvių partizanų ir labai populiarūs tautoje.

Straipsnis baigiamas taip: «Kiekvienas jaunas ir senas lietuvis šiandien galvą laiko aukštai. Jis žino, kad tiranija vėliau ar anksčiau baigsis. Kova gali būti ilga, bet katalikiška tauta yra stipri savo tikėjime. Pogrindės kova yra gerai organizuota ir veikia puikiausiai. Ryšius tarp pasislėpusių miškuose ir esančių kaimuose bei miestuose neretai palaiko vien tik vaikai, kurie taip pat šioje kovoje neužsileidžia suaugusiems Sendien lietuviai kovoja ne tik už savo tautinę nepriklausomybę, bet kartu ir už savo tikėjimą bei viso krikščioniško pasaulio laisvę», baigia danų laikraštis.

J. Miklovis - Daukšys.

TAS NEVERTAS LAISVĖS, KAS NEGINA JOS!

Amerikos lietuviai padovanodami Lietuvai «Laisvės Varpą», įrašė jame tokį mūsų tautai privalumą:

«O skambink per amžius vaikams Lietuvos,
— Tas nevertas laisvės, kas negina jos»!

Ir «Laisvės Varpas», iš laikinosios sostinės Karo Muziejaus bokšto kas vakaras skambino laisvosios Lietuvos vaikams tarsi nuolat primindamas, kad būnant Lietuvai kryžkelėje grobuoniškų slavizmo ir germanizmo, jos brangiai atgautai laisvei nuolat grąsina pavojus, jog reikia budėti ir būti pasiruošusiais savo laisvę ginti ir dėl jos nieko negailėti.

«Laisvės Varpo» nuolatinis gaudimas nebuvo veltui. Kruvinieji diktatoriai bei laisvės priešai: Georgijos plėšikas Stalinas ir Austrijos renegatas Hitleris susitarė pasidalyti ir pavergti laisvą pasaulį. Rezultate šitų plėšikiškų dalybų ir mūsų laimingai bei žydėjusiai Tėvynei buvo išplėšta laisvė, o tauta panerta žudymuose trėmimuose, badavime ir neapsakomame terore bei skurde. Rudąjį banditą Lietuvai pakeitė dar žvėriškesnis raudonasis banditas, panūdęs Lietuvą fiziniai sunaikinti. Stalino azijatinės ordos ne tik iš lietuvių atėmė iki paskutinių baltinių, bet masiniai juos šaudo, masiniai tremia į Sibiro taigas, atima nuo tėvų vaikus, kad juos rusais padarius, išdrasko šeimas ir į atimtus lietuvių ūkius sodina iš gilumos Maskolijos atvežtus burliokus, baškirus bei mongolus, kuriems tyčia duoda nužudytų ar ištremtų lietuvių pavardes ir dokumentus. Moskoliškų bolševikų pavergta Lietuva, savo gyvavimo istorijoj dar nebuvo pergyvenusi tokios baisios tragedijos, kokią jai atnešė rusai.

Bet teisingai sako mūsų tautos išmintis: «Juo tamsesnė naktis, tuo žydriau spindi žvaigždės». Laisvės Varpo balsas prigijo tautoje. Mūsų šaunusis jaunimas, nesiduoda kaip avinas raudonųjų budelių skerdžiamas. Jis girioje, su ginklu rankoje tęsia titanišką laisvės kovą su galingu budeliu; komunistų mokyklos Lietuvoj tuščios, kur ir kaip gali tauta priešinas pavergė jams rusams.

Bet tuo laiku, kai mūsų tautos klausimas stovi gyventi arba išnykti, kai likusi gimtojoje žemėj tautos dalis nepalūžtamai kovoja su nužmogintu bolševiku, mes sotūs, apsirengę, laisvi ir besivadindami patriotais, šituo tragišku tautos metu ar atliekame savo tautinę pareigą? Ne ir dar ne! Tautinį darbą čia dirba keli pasiryžėliai, bet mes ar nuoširdžiai padedam jiems? Ne. Mes nebesusišalbam, tautos reikalui drebame centą duoti, užgauliojam tyliai ir kantriai tautinio darbo naštą nešančius, bet gana to. Visi, kurie jaučiamės lietuviais stokim į vieningą didžiojo darbo barą, kad mūsų nepasmerktų bolševikų vergijos nusikračiusi Lietuva.

Kun. Dr. Pranas Brazys

Birželio mėn. 21 d. š. m., mūsų draugijos vicepirmininko p. Antano Brazio brolis gerb. kun. dr. Pranas Brazys iš Italijos atvyksta į P. Ameriką ir tuo tarpu, trumpam laikui sustojęs Montevideo aplankys ponų Brazių namus. Malonus svetys yra pergyvenęs kruviną jį bolševikų siaubą Lietuvoje, taigi galės daug papasakoti apie pavergtos Tėvynės kančias. Laimingai pasitraukęs nuo raudonojo teroro ir sunkiose tremties sąlygose, gerb. kun. dr. Pranas Brazys apgynė net dvi desertacijas Romos universitete ir gavo daktaro laipsnį.

LIETUVOS PARTIZANU DAINA

Ko palinko žilvičiai prie kelio,
Kam nuleido žaliasias šakas?
Sudūmojo jaunieji broleliai: —
Laisvės dalią Tėvynei parnešt.

Ko jūs ūžaujat vėtros pro šalį,
Kam jūs laužot viršūnes klevų?
Jau balnoja brolelis žirgelį
Ir išjoja gint šalį tėvų.

Neparnešiu aksomo, nei aukso, —
Mūs šalis ir be perlų graži,
Jei sugrįžtant manęs nesulauksi,
Neraudok, kaip gelelė švelni.

Mes išeinam už Tėviškės laisvę
Su viltim ir širdim atvirom.
Motinėle, palaimink sūnelį
Savo mylinčiom rankom gerom.

Jau gana ašarėlių prilaistei,
Lik, motule, kaip saulė skaisti.
Už tave, tėviškėlę ir laisvę
Ir aš mirti galiu, kaip kiti.

Mes sugrįšim pro vieškelio dulkes,
Akmenėliai po kojų žėrės.
Su daina, merguželė su tulpėm
Pasitiks — į akis pažiūrės...

Jei manęs tavo akys nerastų, —
Praretėjęs bus mūsų būrys, —
Ašarėlę nubranki nuo skruosto:
Už Tėvynę žuvau, kaip karys.

Iš BDPS biuletenio.

NEMUNĖLIS

Ar saulutė, ar šešėlis,
Teka vingiais Nemunėlis —
Ritas vilnys, teka srovės,
Nuo gilios žilos senovės,
Blizga, žirba, spindi, teka,
Amžių kilnią sekmę seka.

Nemunėlis ar čiurlena,
Ar vilnis putotas gena,
Supas saulę prisisegęs
Ir su saule šoka, regis,
Karklais, gluosniais apsikaišęs,
Tarsi ruošia džiaugsmo vaišes...

Ir kai temsta, ar kai niaukias,
Ošia rūščiai susiraukęs,
Švyti vėl ir skaidriai žirba
Ir nelengvą darbą dirba,
Velka naštą rąstų, medžių,
Pro Alytų, pro Seredžių.

Jis vis kloja savo juostą,
Žemės gardų kvapą uosto,
Žarsto smėlį, kasa molį,
Besiverždamas į tolį,
Laisto šventą diegą, žiedą, —
Laisvės jauną giesmę gieda...

Jurgis Baltrušaitis.

SMŪTKELIS

Šimtametis senis ant tėvelio dvaro
Drožia dievuliuką, kurs stebūklus daro.
Kai iš ūkio sūnų Sibiran išleido,
Tas kančias ir raižo Viešpačiui ant veido.

Ant galvos vainiką iš erškėčių pina,
Baltą medį drąsko, drožia ir kankina.
Pasirėmęs ranka ant kaulėtų kelių,
Su kančia ir siela gimsta pats Smūtkelis.

Sirdžiai nuraminti tiek skiedrų privelta:
Dievas atsistoja iš po seno kalto.
Dievdirbis nušvinta ir stebūklą mato:
Apie Kristaus galvą spindulėlių ratą.

Kai smūtkeliui plėšė paskutinę skiedrą,
Iš kūrėjo lūpų žodis pasigirdo:
«Dieve, abejoju, ar tam stuobriui reiktų
Mano pirštų darbo, kad stebūklas veiktų.

«Dieve, Tu per kančias kruvinaisiais skruostais
Saldai mano skausmą, ašaras nušluostai.
Jei stebūklus rodai, aš Tavęs maldauju:
Gelbėk nekaltuosius, bausk, kurie kerštauja.

O kai jis Dievulį nunešė šventovėn,
Viso krašto žmonės grįžo į dorovę.
Ir patsai senelis už jaunystės vėjus
Atsiprašė, lūpas prie žaizdos pridėjęs.

Faustas Kirša.

URUGVAJAUS LIETUVAIČIU TREMTINIU VAIKAMS GLOBOTI DRAUGIJOS

APYSKAITA

Šiuomi turime garbės pranešti visuomenei praeitų metų pajamų ir išlaidų apyskaitą.

Pajamos:

Pradedant 1947 m. liepos mėn. 19 d. iki 1947 mt. pabaigos aukų surinkta $ 549.50

1949 — VIII — 27 d. kino seanso pelnas $ 140.00

1947 mt. — IX 27 d. vakaro grynas pelnas $ 129.40

1947 — X — 26 d. arbatėlės grynas pelnas $ 94.80

1947 — XI — 9 d. torto rifa $ 25.00

1947 — XII — 4 - 7 d. kermeso gr. pelnas $ 251.20

Be to iš «Unión Internacional de Protección a la Infancia» Urugvajaus Skyriaus gauta ypatinga Lietuvių Sub - Komitetui pašalpa sumoje $ 200.00

Tokiu būdu pajamų viso buvo ———— $ 1389.90

Išlaidos:

1) 70 dėžių «Corned Beef» konservų po 48 skardines kiekvienoje iš Frigorifico Nacional po $ 4 tuzinui $ 1.120 00
Nuolaida $ 11.20
Sumokėta $ 1.108.80

2) U. I. P. a la Infancia pusmečio mokestis, kurį kiekvienas Sub - Komitetas privalo mokėti $ 50.00

Išlaidų viso $ 1158.80

Kasoje pasiliko $ 231.10

1947 m. gruodžio mėn. 23 d. laivu «AL-DABI» buvo išsiųstos virš minėtų 70 dėžių Car ned Beef ir 6 dėžės suaukotų drabužių bei batų, kurių visas persiuntimo išlaidas, sumoje $ 208.40 apmokėjo U. I. P. Urugvajaus Skyrius.

Šia proga naudojamės vargstančių lietuvių tremtinių vardu dar kartą padėkoti visoms tautietėms ir tautiečiams, kurie savo aukomis ir darbu prisidėjo šiai siuntai parengti ir išsiųsti. Ir prašome šiais metais lygiai gausiai aukoti bei visaip paremti mūsų darbą, nes Europoj esančių tremtinių padėtis šiemet dar žymiai pasunkėjo ir jų vaikučiai ypatingai pagalbos reikalingi.

L. Graužinienė, Pirmininkė — L. Miniauskienė, Iždininkė

PADĖKA

Šiuomi nuoširdžiai dėkojame U. Liet. Kultūros Draugijos pirmininkui p. M. Svečiuliui ir Poniai Onai Svečiulienei už jų paaukotą pagalvėlę ir suorganizavimą jai rifos lietuvių tremtinių vaikų naudai laike 1948 m. gegužės 16 d. įvykusių draugijos patalpose pietų, kurios pasėkoje gauta $ 31.50 ct.

Urugv. Lietuvaičių Tremtinių Vaikams Globoti Draugijos

Valdyba.

Nori Susirasti Savus

Per «Laisvosios Lietuvos» redakciją ieškomi šie asmenys:

Mykolas Cegelis, Anelė Cagelienė, Vincas Baranauskas, Marijona Baranauskienė, anksčiau gyvenę Argentinoje, paieškomi Viktorijos Grinkevičienės. Jos adresas: 390 Park Str. Lawrence, Mass. U. S. A.

Vaičiūlionis Ignas iš Kanados, paieško savo seserų Kostės Vaičiulionytės - Kalasauskienės bei švogerio Juozo Kalasausko ir sesers Anelės Vaičiulionytės gyv. Urugvajuje.

Viktoras Januška iš Vokietijos, paieško Magdės Pocevičiutės gyv. Urugvajuje.

Stasė Viečaitė - Plachov iš Austrijos, paieško savo tėvo Klemenso Viečo gyv. Urugv.

Ona Ardaravičiutė - Gustienė iš Vokietijos, paieško Stasio Jurevičiaus gyv. Urugvajuje

Jonas Veremčiukas iš Vokietijos, paieško Vlado Šapoko gyv. Urugvajuje.

Žukauskas Kazys iš Kanados, paieško Petkevičiutės Kazės, gyv. Urugvajuje.

Jankauskas Jonas iš Vokietijos, paieško Martyno Raižio ir Alekso Ablačinsko gyv. Urugvajuje.

Jurgis Butėnas iš Vokietijos, paieško Onos Kazalauskaitės gyv. Urugvajuje.

Petras Pačkauskas iš Vokietijos, paieško Dominiko Mačiulaičio gyv. Urugvajuje.

— Lietuvos Pasiuntinybėje —

c. 21 de Setiembre 2511, p. 6. Montevideo

yra šie ns Urugvajaus lietuviams paieškojimai: Klemui Juškai, Agotai Maksvitienei, Tomui Dumbliauskui, Albinui Zebraičiui ir Stasiui Vuljevui. Priima kasdien, išskiriant sekmadienius nuo 9 val. ryto iki 12

ĮSPĖJIMAS URUGVAJAUS LIETUVIAMS

Bolševikų išplėštų lietuvių turtu gausiai apmokami Urugvajaus lietuviai komunistai pas kelbė savo «Darbo» 10 nr. Rusijos konsulo Krotov «prikazą», kad girdi, Baltijos užgrobtų respublikų piliečiai ir sykiu Besarabijos maldavanai «turi teisę užsiregistruoti kaip tarybiniai piliečiai, ne véliau š. m. liepos 1 d.»

«Draugo» Krotov pranešimą, kad «turi teisę» užsiregistruoti, tame pačiame «Darbo» numeryje savaip bei raginančiai aiškina červon cininkai Vaivuskas, Janulionis ir Co. Jie tiek ge ri, kad net siūlos «patarnauti tévynės pilietybę gauti.» Ir kurgi ne. Už červoncą jie ir tévus žu dant rusams ploja. Bet ne čia reikalas.

Bolševikams gaivališkai besiginkluojant prieš laisvą pasaulį reikia naujų vergu. Reikia užpildyt bado kančiose mirę Sibiro, Vorkutos, Altajaus ir kitose bolševikinės katorgos kasyklose žmonės. Reikia darbo vergų ir todėl bol ševikai taip graudingai kviečia grįžti tėvynėn mūsų tremtinius bei siūlo ruskas pilietybes.

Tokią «geradarystę» ne vien «tavorščius» Krotov mums čia drįso pasiūlyt. Kremliaus pa siuntiniai tą patį mėgino Amerikoj, Kanadoje ir kitur, bet visur nudegė nekaltų žmonių krau ju suterštus nagus. Amerikos valdžia pasakė:

— Lietuvos užgrobimo Amerika nepripažino ir bolševikų atstovai neturi teisės lietuvius daryti rusais.» Dar geriau pasakė Kanados vyriausybė: — Mes pageidaujam Kanadai piliečių, o ne bolševikams ir kurie išsiims rusiškus pasus, prie pirmos progos bus deportuojami Rusijon kaipo rusai.» Labai aiškiai pasako. Na, o kas pasakys, kad vieną dieną ir Urugvajus nepaims už pakarpos komunistų, tų fanatiškų Maskvos tarnų ir šnipų? Ir kas tada bus su lie tuviais, kuriuos už červoncą Vaivuskas suagituos, o Krotov išduos rusišką pasą? Labai paprastai. Reiks viską palikti, atsitūpti į laivą ir be persėdimo atsidurti kurioj nors bolševikų katorgoje.

Urugvajus kaip ir Kanada pageidauja savo kraštui piliečių bet ne Rusijai ir niekad nepakęs, kad jo žemėj koks nors rusas agituotų ramius gyventojus ir juos verstų rusais būti.

Urugvajaus lietuviai! Nesiduokit suvedžioti Maskvos «rieznikų» už červoncą pasamdytų lietuviškų išsigimėlių Vaivusko, Janulionio, Revucko ir jų nešvarios šutvės. Nei vienas neimkit maskoliško paso, nes toks pasas nuves jus į Sibirą ir bolševikų vergijos nusikračiusi Lietuva pasmerks. Tūkstantį kartų geriau būti laisvo ir garbingo Urugvajaus piliečiu, negu tamsios, despotinės ir tarptautinių perėjūnų saujelės valdomos Rusijos. Kaip piktos ligos lietuviai turi šalintis ir ruso Krotov ir jo batlaižių Vaivusko su Janulioniu. Didesnio lietuviui pažeminimo negali būti, kaip jei koks kacapas iš Uralų ar Sibiro kaitaliotų mums pilietybę. Ne kacapai davė mums pilietybę ir jos mes neprašysime, o červoncininkai Vaivuskas su Janulioniu, vietoj agitavę kitus lietuvius, patys lai važiuoja į Stalino rojų.

Be šito, aš kreipiu domę mūsų patriotinių organizacijų, kurios gali pasiekti reikiamas valdžios įstaigas ir tenai pasiteirauti, kokiais pi liečiais reikia būti, nes Krotovo agentai, prisidengę nekaltu vardu agituoja mūsų koloniją pavirsti rusų piliečiais.

P. Kartagenas.

«PATAISĖ»

Garsus červoncininkas A. Vaivuskas, pasislėpęs po korespondencija iš Brazilijos, komunistinio «Darbo» 10 nr. rašo, kad «Laisvoji Lietuva», rašydama apie bolševikų ministro Jakov Surič, per caristinį grafą Benninhen siųstą 110.000 kruzeirų čekį Urugvajaus lietuviams ko munistams, «sumelavusi.» Jis sako: «Tai ne 110.000, bet 160.000.» Mes tikim, bet tokį «ap sirikimėlį» Vaivuskui galim paaiškinti, kad mes davinius turim iš Brazilijos V. R. Ministerijos ir tos pačios Brazilijos bei Urugvajaus spaudos. Netikim, kad Brazilija ir Urugvajus klydo, greičiausiai červonco apakintas Vaivuskas bolševikiškai meluoja. Mes neabejojam, kad jūs galėjote 50.000 kruzeirų gauti daugiau ir todėl į «Darbą» įdėjot tokį didelį ruso Krotov skelbimą ir patys agituojat, kad lietuviai priimtų rusų pilietybę ir paskui kaipo rusai bolševikai būtų išdeportuoti iš Urugvajaus.

VISAIP «DRAUGUS» REMIA

Bolševikų atstovybė Montevideo leidžia ispanų kalboj liuksusinį biuletenį, kuris užpildo mas komunistinės propagandos melais, fantastiniais pasigyrimais ir demokratijų šmeižimais. Paskutiniame to biuletenio numery tilpo klišė Kauno kojinių fabriko «Silva», o po ja parašas, kad esąs moderniausias «sovietų» kojinių fabrikas ir kaipo toks, «aprūpintas moderniomis mašinomis». Reikia tikėti, kad be autų dėvintiems degutuotas vyžas rusams, tas nepriklausomos Lietuvos fabrikas yra tikras stebūklas.

Svarbu, kad tą pačią bolševikų atstovybės klišę įsidėjo ir komunistų «Darbas» paskutiniame numery. Reiškia, kad Vaivusko komunistinę taradaiką šmeruoja ne tik šviesiausio grafo Benninhen kruzeirai, bet ir «draugo» Kro tovo klišės. Bet Vaivuskas «bažijasi», jog su rusų atstovybe «nieko bendro» neturįs. Tai ir yra tikrasis komunacių melas.

REVUCKAS PRIBAIGĖ

Vienas lietuvis komunistas aiškino, kad už nevykusias Revucko kalbas buvę, nutrauktos lietuvių komunistų radio valandėlės subsidijos ir kaip dabar būsią nė Vaivuskas nežinąs. Červon cas gali. Jis nutraukė ir kakarinę ir zaunas.

URUGVAJAUS LIETUVIAI

GEDULO DIENA

Birželio 19 d 1948 mt., šeštadienį, U. L. Kultūros Draugija savo patalpose rengia įspūdingą Gedulo Dienos minėjimą, arba baisiąją mūsų Tautos tragedijos sukaktį, kada rusiški žmogžudžiai smurtu užgrobę Lietuvą, pradėjo masinį jos žmonių žudymą ir trėmimą. Minėjimas prasidės punktualiai 8 val. vakaro.

Visi tikri lietuviai ateina išklausyti teisingų pranešimų apie baisius rusų bolševikų darbus Lietuvoje ir priimti rezoliuciją Tėvynės laisvės reikalu. Kas yra tikras lietuvis, tas dalyvauja šiame minėjime.

ŽINOK IR KITA PASAKYK, KAD

Urugv. Liet. Kultūros Draugija savo patalpose:

calle Rio de Janeiro 4001, Villa del Cerro,

Sekmadienį, liepos mėn. 18 d. 1948 mt. 6 val. po pietų, rengia didelį ir labai įdomų

— IŠEIVIU DIENOS —

minėjimą.

Programoje bus įdomus, vytiečių paruoštas vaidinimas, paskaita apie didžiuosius išeivius Darių — Girėną ir kitos įvairenybės. Programai užsibaigus prasidės linksmūs šokiai, prie grero orkestro. Ruoškimės visi dalyvauti.

Rep.

VYKUSIAI PAMINĖJO

Sekmadienį, gegužės mėn. 9 d. š. m. mūsų jaunimo organizacija «Vytis» surengė Motinos Dienos minėjimą. Minėjimas buvo rūpestingai paruoštas ir gražiai praėjo, sutraukęs gausiai rinktinės lietuvių visuomenės. Vyties pirmininkui Petrui Markevičiui trumpu, bet gražiu žodžiu atidarius programą, vytiečiai artistai darniai ir meniškai suvaidino gyvą trijų veiksmų komediją «Mirta Cinčibiraitė». Vėliau turiningą ir tai dienai tinkamą kalbą pasakė ponia L. Graužinienė ir Kultūros Draugijos var du žodį tarė jos vicepirmininkas p. A. Brazys. Kaip visuomet jautriai ir artistiniai padeklamavo dienos eilėraščių žinomas mūsų deklamatorius vytietis Edvardas Grėbliūnas,

Baigus programą, prasidėjo linksmoji dalis, kurios metu jaunimas kultūringai pasilinksmino, o senimas pasikalbėjo, pasidalino tautiniais rūpesčiais ir pasidainavo.

PRANEŠIMAS

Birželio 21 d. š. m. 21 val., kino teatre — SELECTO — c. Grecia 4207, Cerro, Urugvajaus Lietuvaičių Tremtinių Vaikams Globoti Draugija rengia ypatingai įdomų seansą. Bus rodoma nauja, žinomo mūsų fiimininko p. Gilvydžio paskolinta nauja lietuviška filma — Lietuva — ir pora gražių kriožiškų. Nei vieno gero lietuvio šiose filmose neprivalo stigti, nes visas pelnas skiriamas lietuvių tremtinių vaikučių vargingosios dalios lengvinimui. Pamatysite nepriklausomos Lietuvos gražų gyvenimą ir sušelpsite vargą ir alkį kenčiančius griu vėsių Vokietijoj mažuosius lietuviukus. Ypatingai lietuvės motinos būtinai nuveskite į šią filmą savo' vaikučius, kad jie pamatytų Lietuvą.

TAUTIEČIAI

Urugvajaus Lietuvių Mokykla besirūpindama mažųjų lietuviukų lietuvišku auklėjimu, nusitarė įsteigti Mokinių Knyginėlį, kurio labai pageidauja mūsų mažieji. Ta proga nuoširdžiai prašom visus geros valios lietuvius Urugvajuje, Argentinoje, Brazilijoje, Šiaurės Amerikoje ir mūsų tremties leidyklas, kad turintieji liekamos ir mokyklinio amžiaus vaikams tinkamos literatūros, malonėtų paaukoti po vieną egzemp liorį mūsų mokinių knygynėliui. Knygas ar kitokią literatūrą prašome įteikti bei siųsti mūsų mokytojo Petro Čiučelio vardu ir šiuo adresu:

Calle Rio de Janeiro 4001, Villa del Cerro.

Montevideo

Rep. O. del Uruguay.

Išanksto širdingai Tamstoms dėkingas:

U. L. M. Tėvų Komitetas.

MALONUS POBUVIS

Sekmadienį, gegužės 16 d. š. m. U. L. Kultūros Draugija suruošė tikrai lietuviškus ir labai draugiškus pietus, kuriuose be jos narių, dalyvavo ir gražus būrelis jos artimųjų prietelių su Lietuvos Ministeriu Dr. Graužiniu, jo šeima ir Pasiuntinybės sekretorius p Grišonas su šeima. Laike pietų p Ministras tarė rimtą ir drąsinantį susirinkusiems žodį, o ponia L. Graužinienė savo kalboje prisiminė tremtinių vargus. Dar besivaišinant, tremtinių vaikų naudai buvo išrifuota, ponios Onos Svečiulienės gražiai išsiuvinėta ir tam tikslui padovanota pagalvėlė, davusi gražaus pelno.

Lietuviška nuotaika, draugingi pasikalbėjimai, skambiosios mūsų dainos ir paskui gyvūs jaunimo šokiai užsitęsė iki vėlyvo įvakarojimo. Svečiai skirstėsi patenkinti, dėkodami ren gėjams ir prašydami greitoj ateity surengti kitą tokį lietuvišką pobuvį.

PADĖKA

Ponioms: Onai Svečiulienei, Černiauskienei, Stef. Štendelienei, Br. Grigienei, Br. Klimienei ir panelėms Bronei Černiauskaitei bei Albai Grigaitei už malonų pasidarbavimą laike 16 d. gegužės š. m. draugijos pietų, lietuviškai ir širdingai dėkoja:

U. L. K. D. Valdyba.

PADĖKA

Ponams: P. Žukeliui ir Pr. Stanevičiui, už malonų draugijai paaukojimą stiklinių bei mažų stikliukų, širdingas ačiu.

U. L. K. D. Valdyba.

SVIKINAM

Birželio 13 d. savo vardines švenčia šie mūsų darbuotojai ir artimieji Antanai:

Brazys, Stendelis, Jankus, Pabrinkis, Zupka, Dambrauskas, Račkauskas, Liūdžius, Meškauskas, Paulauskas, Zanistanavičius, Balčikonis, Kaluževičius, Liuzinas, Zajančauskas, Fejer tas, Vaitelis ir Cirpus.

Birželio 24 d. savo vardines švenčia šie mūsų veikėjai Jonai:

Štendelis, Kabilnikas, Sčesnulevičius, Moc kevičiai, Penkevičius, Bislys, Vuljevas, Kerševičius, Panižauskas ir Povilonis.

Birželio 29 d. savo vardines švenčia šie mūsų veikėjai ir artimieji Petrai:

Derenčius, Žukelis, Ciučelis, Evovluckas, Korkuzas, Jasinskas, Kerpiškis, Toliušis ir Mar kevičius.

Visus varduvninkus širdingai sveikina ir linki geros kloties:

— Laisvoji Lietuva —

PAIESKO

Jonas Slavėnas iš Vokietijos, paieško Povilo Sejūno gyv. Urugvajuje. Petronelė Lauritaityté iš Vokietijos, paieško Antano Lukšo. Vincas Zakevičius iš Vokietijos, paieško Juozo Kijausko gyv. Urugvajuje.

Antanas Štendelis ir Stefanija Kaklauskaité - Štendelienė, kilę iš Josvainių miestelio Kėdainių apskr., paieško giminių ir pažįstamų trem tyje bei. S. Amerikoj. Rašyti šiuo adresu:

Antanas Štendelis
Calle Rio de Janeiro 4001. Villa del Cerro.
Montevideo. Uruguay.

Reiškiame gilią užuojautą draugui Alfonsui Puodžiūnui, mirus jo sesutei Felicijai.

Miklovių šeima.

SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, liepos mėn. 11 d. 1948 mt. 2 val po pietų šaukiamas Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos eilinis visuotinis narių susirinkimas savo patalpose, c. Rio de Janeiro 4001, Villa del Cerro.

Bus tariami ypatingai svarbūs draugijos reikalai, todėl visi nariai prašomi punktualiai dalyvauti. Nesusirinkus kvorumui paskirtu laiku, už valandos bus paskelbtas teisėtas susirinkimas.

MOKYKLA RENGIASI VAKARUI

Vienintelė Urugvajaus Lietuvių Mokykla jau pradėjo rengtis dideliam vakarui. Mokiniai suvaidins «Paparčio Ziedas», jų choras dainuos naujas dainas, pašoks tautiškų šokių ir deklamuos. Laikas bus praneštas.

ATVYKSTA Į SVECIUS

Patriotinės mūsų kolonijos žinomi veikėjai ponai Miniauskai laukia malonios viešnios, nes greitoj ateity iš Brazilijos į svečius atvyksta ponios L. Miniauskienės sesutė, ponia Paula Beleškevičiutė - Rimšienė, kuri mano laiką pasisvečiuoti mūsų «slauniame» Montevideo.

P.

PASVEIKO PONIA BAGURSKIENĖ

Po labai komplikuotos, bet gerai pavykusios operacijos, mūsų nario ir žinomo biznieriaus p. M. Bagursko žmona ponia Sofija Bagurskienė jau grįžo iš ligoninės ir baigia stiprėti savo šeimos židinyje.

IR JIEMS PARŪPO

Lietuvių prakaito siurbėlės į savo komunacinį «Darbą» įsidėjo girdi, «Lietuvos inteligentų» atsišaukimą. Maskoliškų enkavedistų nagano pagamintame «atsišaukime», krokodiliškai verkiama apie tėvynę ir kviečiami grįžti tėvynėn mūsų tremtiniai.

Už lietuvių krauju aplaistytą červoncą ir mūsų komunacių pravadyrius Vaivuskas, tą neva inteligentų atsišaukimą pagarsino Reiškia ir jis susirūpino, kad mūsų tremtiniai patys pakištų galvą po bolševikiško budelio kirviu arba tiesiai į Sibirą važiuotų. Jei jau Vaivuskas dedasi patriotas ir «sielojasi» lietuvių vargais, tai jis turi reikalauti, kad rusai sugrąžintų Lietuvon lietuvius iš Sibiro, iš Turkestano, Vorkutos ir kitų bolševikinio pragaro vietų, o ne prašyti kitus grįžti. Daugiau Vaivuskas įtikintų ir tuo, kad su Sandler, Janulioniu ir raudonoms damoms, pats trauktų į Stalino rojų. Tokių, ypač kaip Janulionis rusams dabar labai reikia. Ir ko čia vargti tarp «išnaudotojų.»

Argentinos Lietuviai

MOTINOS DIENA

Argentinos Moterų ir Mergaičių Draugija Birutė tradicinį Motinos Dienos minėjimą šiemet surengė jau naujoje Aušros Vartų salėje. Scenos veikalas «Drama miške», dainos, deklamacijos, rašytojo K. Čibiro kalba ir p. Noreikienės jautrus rašinys sudarė turiningą programą ir nuotaikingą motinų pagerbimą.

H.

ŠV. CECILIJOS CHORUI 18 METU

Gegužės 23 d. Argentinos kat. bei patriotinė kolonija pagerbė iškilmingu minėjimu šv. Cecilijos chorą, jau 18 - tus metus veikiantį kultūros bare. Per tą laikotarpį šis dainos mylėtojų sambūris yra surengęs kelis šimtus dainos ir giesmės koncertų, pastatęs operečių, įdainavęs plokštelių.

Dabar be nuolatinio pasirodymo parengimuose, sekmadieniais taip pat dainuoja Buenos Aires viename radiofone (L. R. 6 Radio Mitre, 8,45 val. rytais).

Sukaktinę choro šventę rašytojas K. Čibiras pradėjo paskaita apie lietuvišką dainą. Choro vaidintojų būrelis suvaidino komediją «Kas bailys?» Visas choras, jo šakos — vyrų ir mergaičių grupės atskirai išpildė didelį dainų repertuarą. Paskutiniu laiku šv. Cecilijos choras žymiai padidėjo iš Europos atvykusiais nariais. Dabar jis yra pačiame stiprume, kaip puikus meno kolektyvas pripažintas savųjų ir svetimtaučių. Vadovauja muzikas V. Rymavičius.

Kor.

SUSIARTINIMO POBŪVIS

Lietuvių Imigracinės Komisijos Argentinoje pastangomis gegužės 22 d. lietuvių Aušros Vartų salėje buvo surengtas tremtinių su vietos lietuviais susipažinimo vakaras. Komisijos rūpesčiu iš Argentinos valdžios iki šiol jau gauta lietuviams Europoje per 1200 leidimų atvykti į šią šalį. Tuo tarpu atvyko daugiausiai iš Italijos, apie 100 mūsų tautiečių, bet neužilgo jų atvyks ir daugiau iš Austrijos ir kitur. Atvykusieji gavo darbus ir kambarius daugiausia senesniųjų Argentinos lietuvių dėka.

Susipažinimo vakaras buvo ypač jaukus. Prie puošniai parengtų stalų susirinko didokas būrys lietuvių pramonininkų, veikėjų ir tremtinių atstovų. P. Jakavičius akordeonu pagrojo «Plaukia sau laivelis», o jo paruoštoji Italijos lietuvaičių grupė pašoko tautinių šokių. Buvo parodyta lietuviškų filmų, o šv. Cecilijos choras, kaip visuomet šauniai padainavo lietuvių liaudies dainų.

Reikia pažymėti, kad p. Igno Padvalskio pirmininkaujamoji Komisija dirba labai daug ir sekmingai. Jos nereikia maišyti su tuščiai besireklamuojančiu lietuvių spaudoje vadinamu Baltijos Komitetu, kuris pats dar nė vienam lietuviui tremtiniui leidimo nėra gavęs.

Europos lietuviai tremtiniai apsisaugos nuo nemalonumų ir pavojų kreipdamiesi į Argentiną tik tokiu adresu:

La Comisión de Cooperación Lituana de Inmigración,
Mendoza 2280
Avellaneda, F. C. S.
Rep. Argentina.

X.

Kompozitorius Vaclovas Rymavičius

Gegužės mėn. š. m. atšventęs jo organizuoto ir iki šiol vadovaujamo Argentinos lietuvių šv. Cecilijos choro šventę. Pažymėtina, kad šis energingas muzikas ir dirigentas jau yra daug sukūręs savo kompozicijos giesmių ir dainų. Jo vadovaujamo choro skambių dainų, iš Buenos Aires radio stoties Mitre, dabar su malonumu kas sekmadienis klausomės visi Pietų Amerikos lietuviai. Ilgiausių metų šitam chorui ir jo vedėjui, sulaukus taip gražaus darbo, 18 metų sukakties!

IŠEIVIU DIENOS SIMBOLIS

LIETUVIU TAUTOS DIDVYRIAI

Darius — Girénas

Kiekvienais metais, kada prisiartina liepos 17 - ji, lietuvio širdyje atsiveria neužgydomoji žaizda ir gelia be krašto. Nors tai jau ir senai buvo, bet visi prisimenam, kokį didelį džiaugsmą atnešė visai lietuvių tautai 15 - ji liepos, bet deja, to džiaugsmo ji nesulaukė, nesulaukė ko troško kiekvieno lietuvio širdis, nes tą didelį džiaugsmą nuslopino 17 - sios liepos naktis paslaptingame Soldino miškelyje, kuris išplėšė iš lietuvių tautos du didvyrių — Darių ir Girėną.

Jie žuvo, bet jų atliktas darbas ir ta kruvinoji auka niekad, kol bus lietuvių tauta, neišdils iš jos atminties, jie paliks amžiais gerbiami ir mylimi. Bet, kad tikrai taip būtų, turime kiek vienai progai pasitaikius prisiminti šių didvyrių žygį.

Šių didvyrių pagerbimą arba Išeivių Dienos minėjimą Kultūros Draugija rengia sekma dienį, liepos mėn. 18 d. š. m. savo patalpose Cerroje.

Programą sudarys įdomus vytiečių rengiamas vaidinimas, paskaita apie Darių ir Giré ną, deklamacijos ir kitos įvairenybės. Šokiams gros didelis ir modernus orkestras. Taigi ir šį kartą nepraleiskime progos, panaujinti kalbamą įvykį, kad jis nenubluktų mūsų širdyse.

Laike minėjimo bus perskaitytas Dariaus ir Girėno mūsų tautai paliktas testamentas.

DRAUGINGAI RAŠO

Lietuvių Tautos Gedulo Dienos proga, Demokratinės — Uruguay - Lituania — Alianza pirmininkas Dr. J. P. Martinez Bersetche prave dė vietos spaudoje eilę Lietuvos bylai ypatingai draugingų ir agresingąjį bolševikų imperia lizmą smerkiančių straipsnių.

Energingas mūsų laisvės kovotojas Dr. Pranas Šacikauskas, visuose sostinės dienraščiuose pravedė išsamius straipsnius, kuriuose nušvietęs didingą Lietuvos praeitį, dabartinę Maskolijos bolševikų kruviną priespaudą, reiškia viltį, jog tiesa nugalės klastą ir Lietuva nusikračiusi rusų okupacijos vėl sugrįš eilėn laisvųjų pasaulio tautų.

Visi straipsniai didžiai vertingi ir sveikintini. Tik gaila, kad Dr. Sacikauskas po savo raštais padeda čia prastai išgarsėjusius priedėlius, nes tie pridėčkai jo geram darbui nei svorio nei prestižo nesudaro.

Homo.

KODĖL MINIM GEDULO DIENĄ

1940 mt. birželio 14 d. kai bolševikai su hitlerininkais jau buvo susitarę pasidalyti pasaulį, didysis Kremliaus niekšas Molotovas pašaukė į Maskvą Lietuvos užsienio reikalų ministrą Urbšį ir jam įteikė sekantį ultimatumą, kurį pareikalavo laike 24 val. įvykdyti:

1) Tuojau areštuoti ir atiduoti bolševikų teismui Lietuvos vidaus reikalų ministrą ir saugumo departamento direktorių.

2) Sudaryti tokią Lietuvos valdžią, kokią nurodys Molotovas.

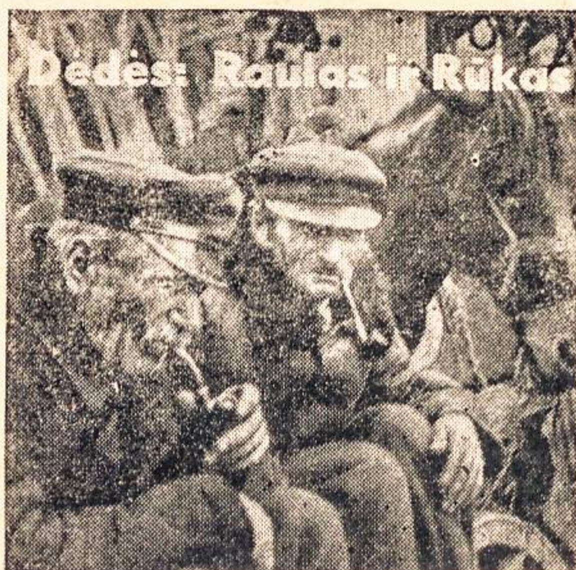
3) Į Lietuvą bolševikai įveda tiek savo kariuomenės, kiek jiems patiks

Bet Maskvos satrapai nebedavė nei ultimatumo terminui baigtis. Urbšiui nespėjus lėktuvu iš Maskvos grįžti, su aviacija, tankais bei sunkiaja artilerija, iš visų pusių užplūdo Lietuvą puslaukinės ir plėšiančios Stalino ordos, o paskui jas sekė budelių enkavedistų batalionai specialiam lietuvių žudymui.

Pirmiausia su tankų apsauga, bolševikai išplėšė Lietuvos bankus, fabrikus ir atsargų san dėlius, o birželio 15 d, kada visa Lietuva jau bu vo užgrobta ir įsakymus davinėjo Kremliaus šnipas Pozdniakov, prasidėjo kruvina ir baisi lietuvių egzekucija. Kai kareiviai mongolai su baškirais plėšė lietuvių turtą ir žagino moteris, tai enkavedistai su istrebitelių naganais masiniai pradėjo vietoje šaudyti karininkus, valdininkus, biznierius ir ūkininkus.

Birželio 15 - ji ne tik yra mūsų tautos laisvės išplėšimo diena, bet ir baisių mūsų tautos skerdynių diena, nes tą dieną rusai komunistai tūkstančius nekaltų lietuvių žiauriai nužudė, o kiek vėliau masėmis pradėjo į Sibirą tremti. Tai todėl birželio 15 - ją mūsų tauta mini kaipo Gedulo Dieną.

P. Devenis.

— Gud morning, mister Rūkas.

— Sveikas, sveikas Rauluti. Bet kodėl tu mane jau rusiškai nebesveikini?

— Nei neklausk brolyti. Viena, tai rusiškumas jau taip nusidėvėjo, kaip Rivuckienės padurkas, o antra už tą «zdrastvui tovarišč», kad jį skradžiai, aš gavau tiek pylos, kad net man plaučiai gaidžiu giedojo.

— Gali būti, bet man draugiškai pasakyk, kur iki šiol buvai dingęs ir ką veikiai?

— Labai ilga istorija mielas Rūke. Velug prisakymo šviesiausio Maskvos ciesoriaus Stalino Pirmojo, aš buvau nuvykęs į Braziliją vervaliuciją padaryti ir braziliokams pakabinti Stalino saulę. Pradžioje viskas kaip ant sviesto klojosi. Tik pingą gėrėm, mešerikus ėdėm, su komsomolkom ruską kazoką dralijom ir liaudies priešus gaminom. Už tokį mūsų klasinį susipratimą ir ščyrą storonę, rojaus paslas Ja joibo Mojisejevič Surič, tiesiai iš Maskvos išrašė 160.000 kruzeirų dovanų. 50.000 man kai po Kominformo maršalui Pietų Amerikoje, o 110.000 kruzeirų liepė persiųsti klasiniai susipratusiems draugams: Veivuskui, Rivuckui, Zir zavičiui bei gluotniai Lietuvoj dėdes sutvarkiusiam Jankilioniui į Urugvajų, kad ir jie čia Stalino saulę pakabintų. Durniams liepė neduoti nei grašio, o tik po Stalino abrozėlį. Visiems mums buvo tik gyvenk ir norėk. Ruskiai, Rūke fain vyrai. Jie iš Lietuvos mužikų ir darbininkų viską atima veltui, bet jau mums, klasiniai susipratusiems, tai ir kruzeirų ir dolerių ir pezų niekad nestinga.

— Man ir įdomu Raule. Brazilijoj gyvenai kaip inkstas taukuose, net ir Urugvajaus komunistų melų ir ruskų budelių garbinimo paskviliui «Darbui» tiek galėjot siųsti, tai ko dėl tu vėl čia atvykai vargti?

— Tai baisus nopostis tropijos mielas Rūke. Tuojau tau išviražysiu kaip ant delno. Matai, kaip gavome tuos kruzeirus, tai draugas Jajoibo Mojisejevič juos padavė prie komunistų prisiplakusiam caro grafui Benninghen, kad tas nuneštų draugui Zokui. Taigi tas baltagvardietis su pinigais ir nuėjo pas Zoką. Tenai sumanė už Stalino sveikatą išgerti. Bet kur tau ruskis kaip žmogus išgers. Prisinešė visą bravarą pingos, prisivedė negrių ir pasiuto latravoti, o paskui ruskai muštis. Į šią melongą įsi maišė policija. Ji atrado ne tik girtus draugus besidraskant, bet išmėtytus vervaliucijos planus ir mano štabo adresą. Visą štabą tuojau surestino, o mane kaip maršalą, tokie baisūs keturi negrai, mandagiai į kiaulių migį uždarė. Bet aš nedurnas. Dantimis kiaulmigio lubas pra graužiau ir dėjau į kojas. Kelyje į Urugvajų vėl buvo pagavę braziliokai ir mušė, kad juos po smerčio taip velniai muštų. Bet ačiu Stalinui, pasprukau ir vėl atsiradau Urugvajuje.

— Esi laimingas Rauluti, kad pabėgai. Da bar, Brazilijos komunistų vietoj tik šlapia liko. Greit bus ir čia tas pats. «Ojo», Rauluti. Bet tu man pasakyk, kas tau davė maršalo laipsnį?

— Pats Stalinas Rūke, ba mes su juo esam ir vaikystės ir profesijos draugai. Nei Sta linas nei aš ir valandos kariuomenėj nebuvom, Stalinas prieš aną karą robavojo traukinius ir bankus, o aš vogdavau mužikų skilandžius, lašinius ir kai kam kišenę su pinigais meniškai nupiaudavau. Velug to Stalinas suprato, kad aš galiu būti didelis komunistų vadas ir man davė maršalo činą.

— Pilnai tau tikiu Raule, nes jūsų vadai negali kitoki būti. O dabar tu man pasakyk, kaip susitvarkei Urugvajuje ir kokius planus turi ateities darbams?

— Pirmučiausia tvarkysiu Desgraciados pusbernius ir raudonskūres damas, ba jie labai jau nukrypo nuo Stalino linijos. Pavyzdžiui, godotina mūsų dama Bikienė naikindama kapitalą, nukniaukė draugo V. darbo nočinas, o draugas V. nebūdamas klasiniai susipratęs nuėjo pas buržuiską sūdžią ir jėga tas nočinas atėmė. Arba vėl tas mūsų Kasaboj prakišęs mū šį generolas Čeplikovas. Andai jis gavo iš ruskių išlaisvintos Lietuvos, kuriame buvo parašy ta: «Esam sveiki, kad ir tu taip būtum sveikas» Bet šitas varijotas apsibrozijo, kad tik 8 žodžiai teparašyta ir nusispjovė ant išlaisvintojų. Ir daug turiu tokių visai nesusipratusių, kurie reikės mokinti.

Pabėgęs nuo pakorimo iš Arielkino palociaus, apsistojau pas Rivucką Cerroje. Būtų čia ne šlektai, bet «s.abą putrą» srebiant. tas unsvotas Laptinskas tai į manę, tai į Rivuckienę vis varto veršio akį. Bet apie tai paporinsiu kitą kartą. Gud bay, mister Rūkas!

Alfonso Bartasiuno

Lejikla ir metalú dirbtuvé,

Calle ZAPICAN 2789

Tel.: 23 7 48 Montevideo

PEINADOS — PERMANENTES

SPLENDID

c. Bogotá 3290. — Villa del Cerro

(Frente al colegio de Santa Clara)

— de —

JUANITA MALIAUKA

Entre Norte América e Inglaterra

Bodegas y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

Vino Natural

REDENCION MELILLA

Tel.: 22 00 35

Visi lietuviai tik cia perka, nes duodama gera preké, ekonominé kaina ir skubus bei mandagus patarnavimas.

ALBINO ZEBRAICIO

Bar — Billar

Calle INGLATERRA 1850. — Cerro

Ivairus vietos ir uzsienio gerimai.
Ekonominés kainos,
Rami ir lietuviu megiama vieta.

KAUNAS

PIENINE IR ALINE
ANDRIAUS ALEKNOS

Calle BOGOTA 4001 esq. Bélgica
CERRO

Visuomet sviezi produktai, ekonomiskos kainos, skubus patarnavimas
Pasitikrinkit.

DIPLOMUOTAS LIETUVIS SIUVEJAS

MOTIEJUS BOLIAUSKAS

Calle Francisco Tajes 1195 P. 2 Ap. 7

Siuvama visu rusiu, rubai, geriausiu medziagu ir pagal paskutiniu madu reikalavimus. — Savas pas sava, nes rasite garantuota darba ir ekonomiska kaina

TINTORERIA DEL PARQUE

— de —

CLEMENTE VIDZIUS

Calle LIBERTAD 2378

Visu rusiu rubu valymas ir dazymas.
Skrybeliu reformavimas.
Darbas paimamas is namu ir pristatoma i namus. Lietuviams nuolaidos.

RESTAURANT Y PENSION

Gran Bretaña

JOUZAS RAMONAS

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams atvaziuojantiems is Argentnos. Sveikas valgis. Svarios lovos pavieniam ir erdvus kambariai seimynoms.

JUAN CARLOS GOMEZ 1266

Teléfono: 8 39 05 Montevideo

PROVISION

VILNIUS

JONO ir ONOS

Scesnulevičiú.

Geri Produktai. Pigios kainos.
Vietos ir uzsienio garimai.
Calle VIZCAYA 4149
Villa del Cerro

Casa LIRA

1926 metais apdovanota aukso medaliu — Tarptautinėj Parodoj Lietuvoje. — Visu rusiu pianu taisymas, sustygavimas, nauju darymas ir pertvarkymas. Lietuviams nuolaidos. Savininkas

ANTANAS DAMBRAUSKAS

SAN JOSE 1015 Tel.: 8 36 33

GRECIA 3432 - CERRO - Tel.: 22 10 54

Savininkas:

STASYS BARTNIKAITIS

Pr. Riboco ir Airzersteino

MENISKU ODOS ISDIRBINIU

Fabrikas

Calle RIO BRANCO 1102

Visoki meniski odos isdirbiniai parduodami urmu ir pavieniai. — Lietuviams daromos specialės nuolaidos.

IMAN

ADOLFAS KAUSINIS

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis Elektros Stoties Teises. Atlieka: Visus elektros irengimus ir pataisymus Lietuviams Dideles Nuolaidos

Calle SAN JOSE 1088 — Tel.: 8 79 56

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecánica y Estampados Matrices de Todas Clases y Para Toda Industria.

Eduardo Jusys

MOLINOS DE RAFFO 473
Teléfono: 22 53 05 Montevideo

PETRAS J. JASINSKAS

Lietuvis Statybininkas

Calle JAPON 2084 — Cerro

Montevideo

Lietuviams Nuolaidos.

PRANO STANEVICIAUS

KRAUTUVE - BARAS - PIENINE

Geros Prekės. Ekonomiskos kainos

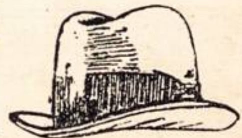
Calle GRECIA 4200. — Villa del Cerro

TINTORERIA Y SOMBRERIA

ANDES

— de —

ANTONIO YANKUS

ANDES 1257 — Tel.: 8 18 03

Moteru ir vyru rubu valymas — Visu rusiu skrybeliu valmas ir reformos. - Kostiumu ir paltu isvertimas. - Lietuviams nuolaida.